

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 17.3.2003 60. vuosikerta Numero 1 Sivu 16

Kestorikkakasvit valtaavat peltoja

Timo Lötjönen

Juolavehnä, pelto-ohdake ja peltovalvatti ovat viime vuosina lisääntyneet viljapelloilla. Epäonnistumiset torjunta-aineiden käytössä ja torjunnan monivuotinen laiminlyönti näkyvät peltomaisemassa. Yksi kehitykseen vaikuttanut tekijä on varmasti luomuviljelyn lisääntyminen. Myös suorakylvöön siirtyminen lisää kestorikkakasviriskiä. Erityisesti juolavehnnää kannattaa tarkkailla.

Nykyisellä torjunta-ainevalikoimalla kestorikkakasvien kurissapitäminen ei ole mahdollon tehtävä. Pitää kuitenkin muistaa, että liian aikaiset ruiskutukset eivät tehoa ohdakkeeseen ja valvattiin, koska ne taimettuvat keväällä hitaasti. Tiivistetysti torjuntaohjeet ovat: ruiskuta vasta viljan korrenkasvun alkaessa, vältä pienannosaineita ja pienennettyjä käyttömääriä ongelmalohkoilla sekä käytä tarpeeksi vettä, jolloin aineiden joutuminen rikkakasvien lehdille on varmempaa.

Kestorikkakasvit haittaavat erityisesti luomuviljelyä

Torjunnan onnistumiseksi on hyvä tuntee kestorikkakasvien kasvupaikkavaatimukset, kasvu- ja leviämistavat sekä elinkierron heikot kohdat. Erityisen tärkeää tämä on, kun kemikaaleja ei käytetä. On hyvä muistaa, että kestorikkakasveilla on kevätkesällä niin sanottu kompensatiopiste, jolloin niiden juurten ravintovarot ovat pienimmillään. Juuri tällöin kannattaa ryhtyä torjuntamuokkauksiin ja -niittoihin.

Monipuolinen ja tilan oloihin sovitettu viljelykierto on paras keino hallita rikkakasveja, jos torjunta-aineita ei käytetä. Viljelykierron oleellinen osa on monivuotinen nurmi. Hyvin talvehtineen nurmen etuna on nopea kasvuunlähtö keväällä, tiheä kasvusto, tehokas ravinteiden ja veden käyttö sekä nopea uudelleenkasvu niiton jälkeen. Kestorikkakasvien, kuten pelto-ohdakkeen ja -valvatin, on hankala sopeutua monta kertaa kesässä toistuvaan niittoon tai laidunnukseen. Myös juolavehnä kärsii tiheistä niitoista, muttei läheskään yhtä selvästi.

Muokkaus torjuu rikkakasveja

Kynnöllä voidaan hidastaa rikkakasvien kehitystä ja antaa viljelykasville parempi kilpailuasema. Kyntö yksistään ei silti pidä kovinkaan monta rikkakasvilajia kurissa. Kyntämättä viljelyssä kestorikkakasvien juuristoa häiritään vähemmän kuin kyntöviljelyssä, joten kestorikkakasvit voivat lisääntyä. Amerikassa muokkauksen keventämisen on todettu lisäävän pelto-ohdakkeen, -valvatin ja voikukan esiintymistä. Ääritapaus muokkauksen keventämisestä on suorakylvö, joka

todennäköisesti sopii huonosti luomutuotantoon torjunta-aineriippuvuuden takia. Tämä on harmillista, sillä muuten suorakylvön edut olisivat hyvinkin luomun tavoitteiden mukaisia.

Kun yhdistetään heti puinnin jälkeen tehty kevyt sänkimuokkaus ja myöhäinen kyntö, paranee perusmuokkauksen teho varsinkin juolavehnään selvästi. Jos syksy on niin pitkä, että sänki ehditään muokata kaksi kertaa ennen kyntöä, saadaan varsin hyvä teho juolavehnään. Muokkausten välillä juolavehnän tulisi ehtiä kasvattaa 3–4 lehteä. Ohdakkeeseen ja valvattiin teho ei ole yhtä hyvä, koska ne aloittavat talvilleponsa suhteellisen aikaisin. Ne eivät siten kuluta ravintovarojaan muokkausten välillä.

Avokesannointiin suositeltavia taktiikoita ovat väsytystaktiikka ja kuivatustaktiikka. Näistä ensimmäisessä maata muokataan kompensatiopisteessä. Juolavehnällä se on 3–4-lehtiaste, pelto-ohdakkeella 7–8- ja peltovalvatilla 5–7-lehtiaste. Kuivatustaktiikassa kestorikkakasvien juuret vedetään toistuvilla äestyksillä pellon pinnalle kuivumaan. Näistä väsytystaktiikka toimii kosteina kesinä paremmin ja siinä selvittää yleensä vähemmällä muokkauksilla kuin kuivatustaktiikassa.

Viherkesannon kestorikkakasveja kannattaa kurittaa niittämällä. Kesanto tulisi niittää aina silloin, kun ongelmallisin kestorikkakasvi saavuttaa kompensatiopisteensä. Samalla pitää kuitenkin huolehtia siitä, ettei nurmen kilpailukykyä vaaranneta. Suomen oloissa tämä tarkoittaa 2–3 niittokertaa kesässä.

Onnistunut torjunta on monen tekijän summa

Kestorikkakasvien torjunnan onnistuminen ilman kemikaaleja edellyttää monen toimenpiteen onnistunutta yhdistämistä ja vuosien pitkäjänteistä työtä, koska yksittäiset torjuntatoimet ovat teholtaan melko heikkoja. Luomukarjatililla rikkakasviongelmat ovat pienempiä kuin kasvinviljelytiloilla. Tämä osoittaa, että monivuotinen niitonurmi estää kestorikkakasvien leviämistä. Kasvinviljelytilojen kannattaisikin pyrkiä yhteistyöhön karjatilojen kanssa siten, että monivuotinen nurmi tulisi taloudellisesti järkeväksi viljelykierron osaksi.

Lisätietoja: timo.lotjonen@mtt.fi
puh. (09) 2242 5245

Aiheesta on ilmestynyt julkaisu:
Lötjönen ym. 2002. Kestorikkakasvit kevätiljantuotannon uhkana. Kirjallisuuskatsaus. Maa- ja elintarviketalous 9. Tilaukset: (03) 4188 2327, julkaisut@mtt.fi. Julkaisu on luettavissa myös internetistä www.mtt.fi/met/pdf/met9.pdf.

Timo Lötjönen

Kyntöä edeltävä sänkimuokkaus vähentää juolavehneää.